

SAMHÄLLSVETENSKAPLIGA FAKULTETSKANSLIET**Samhällsvetenskapliga
fakultetskansliet**

Utbildningsdepartementet

Göteborgs universitets svar på remiss U2022/01678 gällande Etableringsstopp för fristående skolor och fristående fritidshem med konfessionell inriktning

Göteborgs universitet har givits möjlighet att inkomma med synpunkter på promemorian *Etableringsstopp för fristående skolor och fristående fritidshem med konfessionell inriktning* och lämnar följande synpunkter:

Det saknas tillräckligt stöd, anser vi, för att konfessionella skolor generellt sett leder till de missförhållanden som förändringen i skollagen avser att åtgärda. Sammankopplingen av konfessionella inslag i utbildningen med missförhållanden och risker såsom inskränkningar i elevers religionsfrihet, otillbörlig religiös påverkan, våldsbejakande extremism, ökad kriminalitet, bristande jämställdhet, segregation och hot mot demokratin kräver mer forskning för att tydligt kunna påvisa eventuella samband.

Även om det har förekommit sådana missförhållanden vid vissa konfessionella skolor, anförs inga belägg för att de negativa förhållanden som upptäckts vid inspektion av ett mindre antal skolor med konfessionell inriktning också är att hänföra just till denna inriktning. För sådan evidens krävs jämförelse med andra skolor såväl med som utan konfessionell inriktning och över tid. Att till exempel skolsegregationen snarast skulle kunna handla om friskolereformen och inte specifikt konfessionella dito är inte något som berörs. Snarast antas konfessionella skolor i högre utsträckning bidra till segregation. Även om så kan vara fallet - vilket är en empirisk fråga som inte har undersökts tillräckligt i Sverige - bör frågan och problemet diskuteras i bredare mening.

De missförhållandena som beskrivs har upptäckts genom anmälningar och inspektioner. Processen fungerar således som avsett och ger de resultat som var avsikten. Om förväntningen är att inspektioner aldrig skall upptäcka några brister är förväntningarna orimliga. Och utgör en veto-effekt för de skolor som trots allt fungerar bra (som ju då får klä skott för enstaka andra som gör fel). En del av

utvärderingar och inspektioners betydelse inom statsförvaltningen är att skapa möjlighet till kvalitetsutveckling, det ligger s a s i arbetets hela natur.

Det är problematiskt, menar vi, att föreslå olika regelverk för redan etablerade friskolor och nya friskolor. Om utredningens problembeskrivning angående risker med religiösa friskolor stämmer, vore det rimligt att förbjuda konfessionella aktiviteter i alla skolor. Liknande resonemang gäller undantaget för förskolor, där förslaget är att tillåta etablering av konfessionella friskolor. Därtill är antal elever som återfinns inom konfessionella skolor sett till hela landets mycket litet varför de föreslagna åtgärderna riskerar att inte få den avgörande betydelse för de generella problem med skolväsendet som målas upp i promemorian.

Det sätt varpå promemorian definierar konfessionell såsom bekännelse och förkunnelse stämmer dåligt överens med hur religion och religiositet definieras och uttryck inom vetenskap och av religiösa människor och kollektivt mer generellt. Religion – och konfession – kännetecknas minst lika mycket av högtider, traditioner, sammankomster, byggnader etcetera. Det framstår därför som märkligt att definiera, vilket promemorian gör, besök i kyrkor och att uppmärksamma religiösa högtider som sekulära traditioner. För en helt konfessionsfri skola, borde även detta i så fall förbjudas.

Att förbjuda konfessionella skolor och fritidshem innebär inte att hindra huvudmän att starta skolor som i praktiken erbjuder sådana inslag inom ramen för utbildningen men i annan form. Dessa blir emellertid mindre uppenbara för inspekterande myndigheter.

Ovan nämnda övervägandena anser vi vara viktiga att beakta och framhåller i likhet med vårt remissvar gällande *Nya regler för skolor med konfessionell inriktning (SOU 2019:64)* att själva grundfrågan angående motivet till ett tilltänkt etableringsstopp är i behov av mer forskning för att utreda om ett etableringsstopp är motiverat och ger den effekt som eftersöks.

Handläggning av remissen vid Göteborgs universitet

Denna remiss har handlagts av Samhällsvetenskapliga fakultetskansliet. Humanistiska fakulteten, Utbildningsvetenskapliga fakulteten, Förvaltningshögskolan, Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap, Juridiska institutionen och Statsvetenskaplig institutionen har inbjudits att lämna synpunkter på förslagen och underlagen i betänkandet. Synpunkter har inkommit från Humanistisk fakultetens, Utbildningsvetenskapliga fakulteten och Statsvetenskapliga institutionen.